

POSUDEK VEDOUCÍHO DISERTAČNÍ PRÁCE

NÁZEV PRÁCE:	COHOUSING: Analýza dánských bytových souborů
AUTOR PRÁCE:	Ing. arch. Jana KUBCOVÁ
ŠKOLITEL:	prof. Ing. arch. Michal Kohout
ŠKOLÍCÍ PRACOVIŠTĚ:	Ústav nauky o budovách FA ČVUT

Aktuálnost Jisté formy sdílení jsou zabudovány v každém funkčním modelu bydlení. Obecně lze proto konstatovat, že zvolené témata v širším slova smyslu (tj. cohousing jako forma bydlení se zvýšenou mírou sdílení) je spíše nadčasové, než aktuální. Jeho aktuálnost v české prostředí ovšem zvyšuje skutečnost jak neefektivně či málo česká společnost o prvky a formy sdílení v rámci bydlení a obytného prostředí dbá a dbala. To první (neefektivita) platí obecně pro období totality to druhé (nízká míra zájmu), naopak pro období budování liberální demokracie po roce 1989. V rámci bydlení tak dochází k přehnanému důrazu na prvek soukromí a individualizace - pro bydlení bezpochyby rovněž významný. Z uvedeného vyplývá, že vyrovnaný vztah a určitá rovnováha soukromého a sdíleného je něco, co se v rámci bydlení trvale hledá a že se česká společnost na přelomu 20 a 21. století nalézá v situaci, kdy pro ni může být prezentace funkčního modelu sdíleného bydlení dánského cohousingu vč. jeho sociálního, právního či ekonomického aspektu významným impulsem (pravděpodobně spíše než předobrazem určeným k přímému převzetí). Ostatně, jak ukazuje předložená práce, jsou i v Dánsku, v zemi jeho největšího rozšíření, cohousingové komunity součástí širšího podhoubí a kontinuálního společenského hledání toho, co je pro koho vhodnou mírou sdílení. Uvedené inspirace mohou pravděpodobně nalézt uplatnění především v bydlení věkových skupin mladších, event. neúplných rodin a seniorského bydlení (ve smyslu věkové skupiny 50+).

Metodicky je základem práce Databáze dánských bytových souborů - cohousing (kapitola 3) a především na datech z této databáze založená Analýza dánských bytových souborů (kapitola 4). Určitá obecná interpretace těchto dat je souhrnněji obsažena až v závěrečných kapitolách o stavu cohousingu v ČR a obecných závěrech. Jedná se tedy především o práci deskriptivní, jejíž hodnota spočívá do značné míry na výběru a uspořádání sebraných dat. Doktorandka operuje v tomto případě s kontrolním vzorkem obsahujícím údaje o 100 dánských

cohousingových komunit, tj. cca třetina celkového počtu.

Výsledek práce je představen jako detailní analýza současného stavu dánského cohousingu a zmapování vývoje v posledních cca třiceti letech a jeho porovnání se stavem v jeho průkopnické éře, cca do vydání klíčové práce Ch. Durretta a K. McCamant (1988). V této souvislosti dospěla doktorandka k určité revizi původních představ o cohousingu. Tyto změny se dotkly jak pro cohousing charakteristického způsobu vzniku (vstup developmentu), vlastnických vztahů (posílení jiných - především družstevních - než původně čistě vlastnických forem výstavby), ale i prostorových charakteristik (zmenšování pozemků i výměry sdílených prostor při zvětšování plochy samotných jednotek atd.) - viz především kapitola 5.12. Z hlediska výsledků práce lze rovněž podtrhnout význam kapitol věnovaných „přetlumočení“ cohousingových principů českému publiku (kapitoly 5 a 6 - Dvanáct kapitol o dánském cohousingu a Cohousing a Česká republika).

Přínos práce lze spatřovat ve více rovinách. V obecné rovině představuje významný - protože strukturovaný - příspěvek do společenské diskuze o sdílených prvcích v rámci bydlení. Tento rozměr práce je logicky podpořen v rámci Dvanácti kapitol o dánském cohousingu (kapitola 5). Současně je v literatuře zmíněna i dosavadní publikační činnost doktorandky v průběhu studia. Práce může přirozeně přispět i k tomu, aby se naplnila vysněná meta přátel komunitního bydlení a cohousingu zvláště, tj. realizace takového bydlení v ČR. V tomto smyslu může práce přispět i k obecné rehabilitaci myšlenky většího prostoru pro prvky sdílení i v běžné bytové výstavbě. V obecně skeptickém českém prostředí, může takový typ bydlení působit jako katalyzátor dalších forem komunitního bydlení. Zde je ovšem nutné zdůraznit - a slouží autorce ke cti, že toto ve své práci neopomíjí zdůraznit - určitou okrajovost tohoto typu bydlení v jeho vyhraněné podobě. Vždyť i v samotné Mekce cohousingu - tj. v Dánsku, v jeho čisté formě bydlí dle odhadů cca 0,5-1% obyvatel (viz str 224).

V souvislosti s přínosem práce je rovněž dobré připomenout její mezinárodní rozměr. Práce přináší určitou revizi dosud kodifikovaného pohledu na cohousing, založeného na publikaci Ch. Durreta a K. McCamant (viz odstavec Výsledek práce), která vycházela z analýzy situace v 70. a 80. letech.

Sledovaný cíl disertační práce: detailní popis fenoménu dánského cohousingu jako specifického konceptu bydlení a jeho vývoj zpracovaný na základě analýzy relevantního vzorku příkladů se podařilo naplnit. Současně je na práci zajímavé sledovat, jak se zde prolínají témata čistě architektonická (parametry stavebního programu, prostorová organizace cohousingových souborů, atd.) s tematikou sociologickou (složení komunit, profil obyvatel), ekonomickou (vnitřní ekonomika komunity, pořizovací a provozní náklady atd.) i právní (stanovy a pravidla fungování cohousingových komunit). Doktorandka prokázala schopnost vnímat sledovaný fenomén jako celek a současně uchopit téma z pohledu vlastní profese. Určitou oporou a svým způsobem i pozoruhodným detailem je skutečnost, že zakladatelskými postavami cohousingového hnutí ať již mezinárodně (Durrett a McCamant) či na dánské scéně (Gudmand-Høyer) jsou sami profesí architekti.

Formálně je práce členěna do srozumitelných celků a argumentace je věcná a logická. Metodika práce je popsána srozumitelně, vychází především z otevřených zdrojů a nevykazuje zřejmá pochybení. Nicméně, některé formální znaky vědecké práce jsou v práci naplněny méně ortodoxně – např. způsob formulování a dokazování výzkumných otázek a hypotéz.

Práce rovněž pracuje relativně volně s některými významnými pojmy. Např. pojem „soubor“ je v práci užíván jednak v obecném slova smyslu jako systém více staveb, u kterých je jejich vnitřní uspořádání navrhováno simultánně s vnější skladbou. Současně je tento pojem užíván i jako specifická forma takového systému (ulice, dvůr, ulice+dvůr, krytá ulice, dům a soubor). Klíčové sociální charakteristiky prostoru - pojmy soukromý a polosoukromý jsou občas zaměňovány (viz např. str. 38 či str 99).

Připomínky k práci, které nebyly dosud zmíněny:

- Práce byla zpracována převážně jako teoretická, bez toho, aby byla podstatná část sledovaných souborů osobně navštívena. Taková metoda může samozřejmě přinést řadu zajímavých poznatků, vždy však hrozí, že něco podstatného zůstane nepovšimnuto či opominuto. Jak se tomuto nebezpečí čelilo?
- Argumentace práce vykazuje jistou repetitivnost. To se mj. projevuje i v tom, jak se v práci zachází se skutečností, že byl sledován vzorek sta souborů. Tj. počet souborů se současně rovná jejich procentuálnímu podílu. To je vcelku zřejmé a není proto nutné udávat vždy oba údaje současně.
- Práce by si pravděpodobně zasloužila i lepší úroveň zpracování obrazové přílohy a to jak po stránce grafické, tak obsahové. Především dokumentace vlastních staveb a z nich vycházející analýzy by bylo vhodné zpracovat názorněji a s pokrytím více příkladů a ve srovnatelném formátu.
- Práce se v teoretické oblasti opírá především o zakladatelský spis Ch. Durreta a K. McCamant. Z „domácích“ dánských zdrojů je zmiňován především Jan Gudmand-Høyer. Zdá se, jako by se samotní „vynálezci“ cohousingu - Dánové věnovali tomuto tématu z teoretického hlediska mnohem méně, než by se dalo očekávat. Bylo by zajímavé slyšet, jak tuto skutečnost interpretuje doktorandka. Jakou roli zde hraje jazyková bariéra a jakou fakt, že cohousing není v tradičně komunitně založeném dánském bydlení natolik výjimečným fenoménem, jak tomu může být jinde ve světě?

Závěrem konstatuji, že předložená disertační práce Ing. arch. Jany Kubcové je materiálem, který má potenciál posunout přemýšlení o fenoménu cohousingu především v českém ale částečně i evropském horizontu. Práce splňuje požadavky na disertační práce, je sepsána erudovaně, na základě systematického studia relevantních zdrojů. Doporučuji proto disertační práci k obhajobě a rovněž doporučuji, aby na základě úspěšné obhajoby této práce byla doktorandce přiznána vědecká hodnost Ph.D. v příslušném oboru.

V Praze 12. 05. 2018

prof. Ing. arch. Michal Kohout